

Sygn. akt I ACa 284/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska SA Elżbieta Borowska
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. K.**

przeciwko **J. O.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 11 marca 2013 r. sygn. akt I C 94/13

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego 500 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu za instancję odwoławczą.**

UZASADNIENIE

Powód Z. K. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego J. O. kwoty 1.500.000 złotych. Podnosił, iż co miesiąc przesyła na konto swojej byłej żony kwotę 400 złotych tytułem alimentów na rzecz dzieci, zgodną z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 października 2012 r., a zatem działania pozwanego – jako komornika sądowego, który od października 2012 r. prowadzi egzekucję z jego świadczeń emerytalno – rentowych są bezprawne. Jako podstawę swoich roszczeń wskazywał art. 417² k.p.c.

Pozwany J. O. wniósł o oddalenie powództwa, wskazując, że prowadzi egzekucję, zgodnie z wnioskiem wierzyciela, w oparciu o przepisy prawa.

Wyrokiem z dnia 11 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążania powoda zwrotem kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez pozwanego.

Sąd ten ustalił, że wyrokiem z dnia 5 października 2012 r. (sygn. akt X RC 3393/10) Sąd Okręgowy w Szczecinie rozwiązał przez rozwód związek małżeński powoda Z. K. oraz E. K., zobowiązując powoda do płacenie na rzecz dwojga małoletnich dzieci alimentów w kwocie po 200 zł miesięcznie na rzecz każdego z nich. Postanowieniem z dnia 9 listopada 2012 r. nadano wyrokowi klauzulę wykonalności w zakresie punktu 5, odnoszącego się do zobowiązań alimentacyjnych (k. 3 akt komorniczych Kmp 47/12).

Małżonków K. obciążały zobowiązania związane z kredytem hipotecznym. Powód dokonywał wpłat kwot w różnej wysokości na wspólny rachunek bankowy (...) S.A., które następnie zostały zajmowane przez bank tytułem spłaty zobowiązania kredytowego.

W dniu 13 września 2012 r. E. K. wystąpiła do pozwanego z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec powoda. W dniu 17 września 2012 r. skierowane zostało do powoda zawiadomienie o wszczęciu egzekucji oraz o zajęciu rachunku bankowego. W odpowiedzi na powyższe, powód złożył do akt komorniczych dowody wpłaty kwoty 500 złotych z dnia 7 września 2012 r. oraz 700 złotych z 9 sierpnia 2012 r. Wzywana do wyjaśnień E. K. wskazała, iż nie korzysta z wyżej wymienionych środków, które przeznaczane są na zobowiązania bankowe.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 9 stycznia 2013 r. Sąd oddalił skargę powoda na czynności komornika.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd Okręgowy uznał roszczenie powoda za bezzasadne. Wskazał, że przesłanki odpowiedzialności na podstawie art. 417² k.c. są następujące: wykonywanie zgodnie z prawem władzy publicznej, powstanie szkody na osobie, adekwatny związek przyczynowy między aktem władzy publicznej a szkodą, zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności. W ocenie Sądu, Z. K. żadnej z tych przesłanek nie wykazał, a co najważniejsze nie udało mu się wykazać podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci szkody. Dodał jednocześnie, że szkoda dochodzona na tej podstawie prawnej dotyczy jedynie szkody na osobie, nie zaś szkody w mieniu. Podkreślił, iż powód nie przedstawił żadnych dowodów na to, aby pozwany dopuścił się wobec niego działań czy zaniechań, które mogłyby w jakikolwiek sposób naruszyć jego dobra osobiste. Słusznie też zwrócił uwagę, że powód nie wykazał nawet o jakie dobra chodzi. Zdaniem Sądu, nie zachodziły również podstawy do zasądzenia odszkodowania w oparciu o art. 448 k.c.

Z. K. nie wykazał również bezprawności działania pozwanego. Z akt sprawy wynika, że postępowanie egzekucyjne wobec pozwanego prowadzone jest zgodnie z wnioskami wierzyciela, na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 października 2012 r. (sygn. akt XRC 3393/10), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 października 2011 r.). Prawidłowość procedowania pozwanego była weryfikowana przez Sąd Rejonowy w Białymstoku na etapie rozpoznawania skarg powoda na czynności komornika. Z. K. nie wykazał skutecznie, aby wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego na rzecz dzieci, zaś z historii rachunku bankowego powoda wynikało, że przekazywane przez niego kwoty były przejmowane przez bank tytułem spłaty zobowiązań kredytowych.

W tych okolicznościach pozwanemu nie można przypisać takiego działania (lub zaniechania) sprawczego, które uzasadniałoby odpowiedzialność deliktową z art. 417 k.c. bądź też art. 417² k.c.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 102 k.p.c.

W nieformalnej apelacji złożonej od powyższego wyroku, powód kwestionował orzeczenie Sądu pierwszej instancji, powołując się głównie na naruszenie art. 417² k.c. W piśmie procesowym z dnia 26 marca 2013 r., stanowiącym uzupełnienie braków formalnych apelacji, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództw, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia z uwagi na nieprawidłowy skład Sądu (bez udziału ławników). Wniósł również o dołączenie do niniejszej sprawy akt sprawy Sądu Okręgowego w Szczecinie (sygn. akt X RC 3393/10).

W kolejnych pismach procesowych powód wnosił o dołączenie do akt spraw o sygnaturach: JMKm 519/13, II Co 1866/13, II Co 2270/13, JMKm 811/13, I C 811/13, 1 Ds. 1272/13 oraz postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa z dnia 28 maja 2013 r. oraz zawiadomienia z dnia 4 kwietnia 2013 r. (1 Ds. 515/13).

Pozwany w odpowiedzi na apelację wnosił o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, albowiem zaskarżony wyrok ostatecznie odpowiada prawu.

Na wstępie należało stwierdzić, iż większość wniosków dowodowych, zgłoszonych przez powoda w apelacji, było co najmniej spóźnionych na tym etapie postępowania, pozostałe zaś okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia, stąd podlegały one oddaleniu, jak to postanowił Sąd Apelacyjny na rozprawie apelacyjnej (k. 120 verte akt sprawy).

Odnosząc się z kolei do zarzutów apelacyjnych, stwierdzić należało ich nietrafność, a tym samym nieskuteczność wywiedzionej apelacji.

Całkowicie bezzasadny okazał się podnoszony przez powoda, w piśmie stanowiącym uzupełnienie apelacji, zarzut dotyczący rzekomego naruszenia przez Sąd I instancji przepisów postępowania, określających prawidłowy skład sądu (bez udziału ławników). Stosownie bowiem do treści art. 47 § 1 k.p.c. w pierwszej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej. Omawiany przepis w §1 statuuje zasadę rozpoznawania spraw cywilnych w postępowaniu procesowym w pierwszej instancji w składzie jednoosobowym, tzn. jednego sędziego i jednocześnie określa wyjątki od tej zasady (art. 47 § 2 i 4). W niniejszej sprawie żadne wyjątkowe sytuacje nie zachodziły, a zatem skład sądu był zgodny z przepisami prawa. Dlatego zarzut naruszenia art. 47 k.c. jako przesłanki nieważności postępowania nie mógł się ostać.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, całkowicie bezzasadnymi pozostawały również sformułowane w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 417 k.c. i art. 417² k.p.c., które de facto nie miały zastosowania w niniejszej sprawie. Wprawdzie powód jako podstawę swoich roszczeń wskazywał powołane wyżej przepisy, jednakże z uwagi na treść art. 421 k.c., który wyraźnie wskazuje, że przepisów art. 417, art. 417¹ i art. 417² nie stosuje się, jeżeli odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej jest uregulowana w przepisach szczególnych, przepisy te nie miały w niniejszej sprawie zastosowania.

W niniejszej sprawie podstawę roszczeń powoda mogły stanowić przepisy regulujące odpowiedzialność odszkodowawczą komornika, przewidziane w art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, zwanej dalej „u.k.s.e.”. Odpowiedzialność odszkodowawcza komornika przewidziana w art. 23 ust. 1 u.k.s.e. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie komornika (por. między innymi uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. III CZP 54/04, OSNC 2005/10/168). Zgodnie z art. 1 tej ustawy komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. Należy go zaliczyć do organów władzy publicznej, wykonujących powierzone przez ustawę zadania przymusowego wykonywania orzeczeń sądowych. Z tych względów, jak wskazał Sąd Najwyższy w przytoczonej wyżej uchwale, odpowiedzialność odszkodowawcza za szkodę wyrządzoną przez komornika przy wykonywaniu władzy publicznej, mieści się w ramach konstytucyjnego modelu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną w wyniku niezgodnych z prawem działań organów władzy publicznej, przewidzianego w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Nie może być zatem oparta na zasadzie winy. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej komornika miarodajne są więc ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 415 k.c., a zatem szkodę, zdarzenie ją wyrządzające (stosownie do art. 23 u.k.s.e. jest nim niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie komornika) i związek przyczynowy, natomiast nie wchodzi w grę wina jako zasada tej odpowiedzialności.

Przenosząc powyższe zasady odpowiedzialności odszkodowawczej komornika na grunt rozpoznawanej sprawy, należało przede wszystkim ustalić czy wskazywane przez powoda działania J. O., sprawującego funkcję komornika, który prowadził egzekucję z jego świadczeń emerytalno – rentowych, było działaniem bezprawnym.

Oceniając inkryminowane działania pozwanego, Sąd Apelacyjny w tym zakresie podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, iż działań tych nie można oceniać jako bezprawne, skoro opierały się na obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa, przywołanych w uzasadnieniu skarżonego wyroku. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy bezspornie wynikało bowiem, że postępowanie egzekucyjne wobec skarżącego było prowadzone w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 października 2012 r. (sygn. akt X RC 3393/10), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 19 października 2011 r. Podkreślić przy tym należało, iż analiza materiału dowodowego nie pozwalała na ustalenie i przyjęcie, aby owo działanie nosiło jakiegokolwiek cechy dyskryminacji, czy szykanowania powoda, jak również, aby nosiło cechy rażącego naruszenia przepisów prawa. Znalazło to swoje odzwierciedlenie, jak trafnie wskazał to Sąd I instancji, również w orzeczeniu Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 9 stycznia 2013 r. (sygn. akt V RCo 67/12), który oddalił skargę powoda na czynności Komornika S. przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku w sprawie KMP 47/12 w postaci zajęcia świadczenia emerytalno-rentowego z dnia 10 października 2012 r., nie dopatrując się żadnych naruszeń prawa przez pozwanego (k. 76 akt JO Kmp 47/12).

W konsekwencji, wobec stwierdzenia braku bezprawności w działaniach J. O., zbędne jest prowadzenie rozważań dotyczących ewentualnej szkody poniesionej przez powoda wskutek tych działań oraz normalnego związku przyczynowego między szkodą a egzekucją prowadzoną przez pozwanego, których to przesłanek skarżący bezspornie w żaden sposób nie wykazał.

Z tych wszystkich względów apelacja powoda, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu po myśli art. 385 k.p.c., o czym orzeczono w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł przy zastosowaniu zasady wyrażonej w art. 102 k.p.c., co znalazło swój wyraz w pkt II sentencji wyroku.